

УДК [331.25+369.5]

ОРГАНІЗАЦІЙНО – ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ СИСТЕМИ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

І. Л. ФедунКиївський Національний Торговельно-Економічний Університет
вул. Киото, 19, м. Київ, 02156, Україна. E-mail: fil_2604@ukr.net**В. В. Павлів**ВНЗ Університет економіки та права «КРОК»
вул. Лагерна, 30-32, м. Київ, 03113, Україна. E-mail: vvpavliv@gmail.com

Розглянуто та розкрито категоріально - понятійне значення «організаційно-економічного механізму» системи недержавного пенсійного забезпечення, надано нове трактування відповідного поняття. Виділено складові (економічну, правову і організаційну) організаційно - економічного механізму системи недержавного пенсійного забезпечення, які забезпечують функціонування системи. Визначено основні принципи побудови та подальшого функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення, зосереджено увагу на основних завданнях системи, які безпосередньо корелюють із розглянутими у статті цілями діяльності системи недержавного пенсійного забезпечення. Визначено основні функції системи з огляду на поставлені завдання та відображено основні результати ефективного забезпечення організаційно - економічного механізму системи недержавного пенсійного забезпечення, у правовому та фінансово - економічному напрямку.

Ключові слова: організаційно - економічний механізм, система недержавного пенсійного забезпечення, принципи діяльності, функції системи недержавного пенсійного забезпечення, економічна складова.

ОРГАНИЗАЦИОННО – ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ СИСТЕМЫ НЕГОСУДАРСТВЕННОГО ПЕНСИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

І. Л. ФедунКиевский Национальный Торгово-экономический Университет
ул. Киото, 19, г. Киев, 02156, Украина. E - mail: fil 2604@ukr.net**В. В. Павлив**ВУЗ Университет экономики и права «КРОК»
ул. Лагерная, 30-32, г. Киев, 03113, Украина. E - mail: vvpavliv@gmail.com

Рассмотрено и раскрыто категориально - понятийное значение «организационно-экономического механизма» системы негосударственного пенсионного обеспечения, предоставлена новая трактовка соответствующего понятия. Выделены составляющие (экономическая, правовая и организационная) организационно - экономического механизма системы негосударственного пенсионного обеспечения, которые обеспечивают функционирование системы. Определены основные принципы построения и дальнейшего функционирования системы негосударственного пенсионного обеспечения, сосредоточено внимание на основных заданиях системы, которые непосредственно коррелируют с рассмотренными в статье целями деятельности системы негосударственного пенсионного обеспечения. Определены основные функции системы учитывая поставленные задания и отображены основные результаты эффективного обеспечения организационно - экономического механизма системы негосударственного пенсионного обеспечения, в правовом и финансово - экономическом направлении.

Ключевые слова: организационно - экономический механизм, система негосударственного пенсионного обеспечения, принципы деятельности, функции системы негосударственного пенсионного обеспечения, экономическая составляющая.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ: Становлення та розвиток будь – якої системи неможливе без ідентифікації та організації її фундаментальних складових, характеру та процесу взаємодії відповідних складових, їх організації та отримання певного результату діяльності. Відповідний об'єднуючий рушійний фактор діяльності системи є ніщо інше, як організаційний механізм. Проводячи паралелі із системою недержавного пенсійного забезпечення будь – який організаційний механізм тісно переплітається із економічною складовою. У цьому випадку формується більш ширший та дієвий механізм за своєю природою, а саме організаційно – економічний. Переводячи акценти відносно діяльності системи недержавного пенсійного забезпечення дослідження відповідного механізму є вкрай необхідним для ідентифікації та комплексної характеристики функціонування відповідної системи. Дана тематика потребує нагального дослідження, оскільки діяльність

системи недержавного пенсійного забезпечення перебуває на етапі становлення та розвитку, трансформаційних змін в умовах розвитку економіки, тому дослідження організаційно – економічного механізму відповідної системи в цьому світлі є вкрай необхідне, зважаючи на незначний доробок вітчизняної наукової думки у дослідженні цього питання.

В світлі розвитку та становлення системи недержавного пенсійного забезпечення, дослідження складових її функціонування та організаційно – економічного механізму значну увагу у наукових напрацюваннях акцентували В.М. Поленчук, О.Р. Сватюк, П.І. Гайдуцький, Р. Хольцман, Дж. Бімберг та інші. Враховуючи той факт, що пенсійна система України перебуває постійному розвитку та пошуку дієвих форм становлення системи, також написано багато аналітичних статей та звітів.

Метою роботи є визначення сутності «організаційно – економічного механізму» та формування

організаційно – економічного механізму системи недержавного пенсійного забезпечення.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Побудована система пенсійного забезпечення в Україні визначена трьома рівнями (солідарний, накопичувальний та недержавний). Останній із рівнів юридично закріплений та регламентований із 2003 року із прийняттям Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення». Натомість станом на сьогодні система пенсійного забезпечення залишилась у такому ж стані, як і після розпаду СРСР. Третій рівень системи пенсійного забезпечення протягом більше чим 13 років свого функціонування не

показав запланованих результатів та складає не більше 1 % від ВВП [1].

Відповідний факт свідчить про незначну частку системи недержавного пенсійного забезпечення, так у порівнянні із сукупними активами системи недержавного пенсійного забезпечення, які у натуральному вираженні станом на кінець 2015 року склали 1,98 млрд.грн, для порівняння бюджет Пенсійного Фонду України становить 266 млрд. грн [6, 8]. В світлі цього існують конкретні запитання стосовно ефективності та значимості системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Таблиця 1 – Порівняльна таблиця величини систем пенсійного забезпечення в Україні та закордоном

Країна	Система недержавного пенсійного забезпечення		Система державного пенсійного забезпечення	
	Частка від ВВП, %	Активи, млн.дол	Частка від ВВП, %	Активи, млн.дол
Австралія	82,2%	835 886	5,9%	51 629
Канада	119,7%	1 599 900	8,5%	180 627
Ірландія	45,2%	100 278	13,7%	31 049
Швеція	55,8%	225 160	27,2%	108 785
Великобританія	80,7%	1 753 016	3,8%	83 078
США	112,3%	15 770 595	17,9%	2 540 348
Україна	0,1%	83	12,20%	11 100

Джерело: узагальнено автором на основі [11].

Оскільки завдання відповідної системи насамперед зосереджені у доповненні державної системи пенсійного забезпечення, так в іноземній практиці складова недержавного пенсійного забезпечення у відношенні до ВВП є більше чим 50 %. Для прикладу у деяких розвинених країнах, таких як Великобританія частка державного пенсійного забезпечення, яка складає 3,8 % (див. табл. 1) являється номінальною для забезпечення базових потреб пенсіонерів, а основу пенсійного забезпечення країни формує саме недержавне пенсійне забезпечення. Використання мультирівневих систем в міжнародній практиці, насамперед нівелює ризики зниження дієвості однієї системи, диверсифікує активи системи пенсійного забезпечення для максимізації інвестиційного доходу накопичень систем, зменшує вплив економічних потрясінь та демографічних ризиків [13].

Використовуючи іноземний досвід, розвиток та становлення дієвої системи недержавного пенсійного забезпечення є необхідним, з огляду на сукупний слабкий рівень забезпечення пенсійної системи, який складає всього 12,2 % від ВВП України, у порівнянні в Ірландії цей показник складає 68,9 % (45,2 % - недержавний рівень і 13,7 % - державний) від ВВП (див. табл. 1). Виходячи із вищезазначеного, як елемент розбудови системи недержавного пенсійного забезпечення, слід детально розглянути систему недержавного пенсійного забезпечення з позиції характеристики її організаційно – економічного механізму загалом. Оскільки відповідний механізм являє собою основу функціонування, у конк-

ретному випадку системи недержавного пенсійного забезпечення. Насамперед слід розібратись та ідентифікувати поняття організаційно-економічного процесу, зі сторони категоріально понятійного апарату.

У науковій економічній літературі не має однозначного тлумачення поняття організаційно – економічного механізму системи недержавного пенсійного забезпечення. Зазвичай науковці виходять ідентифікують відповідне поняття для себе виходячи із змісту понять економічний та організаційний механізм. Так, за твердженням В.М. Поленчука - економічний механізм, являє собою сукупність методів і засобів впливу на економічні процеси та їх регулювання [7]. Науковець О.П. Брижак визначає економічний механізм, як сукупність методичних інструментів, які дають можливість моделювати прийняття рішень, розробляти засоби їх аналізу й реалізації, чим підвищують їх обґрунтованість та знижують ризик від упровадження [3]. З огляду на це економічний механізм можна ідентифікувати, як набір методично-обґрунтованих заходів та економічно доцільних інструментів впливу на регулювання економічних процесів у напрямках впровадження та функціонування відповідного механізму.

Для подальшого синтезу організаційного і економічного механізму у один комплекс, варто ідентифікувати наступну складову, а саме сутність організаційного механізму. На думку А.С. Панфілова, організаційний механізм, являє собою інтеграційний фактор або сукупність факторів, що поєднують фу-

нкціонування всіх автономних елементів у рамках цілого [5]. О. Школьнік більш детально розглядає організаційний механізм, і визначає як механізм управління, тобто сукупність виникаючих у процесі управління зв'язків і відносин між підрозділами організації (великими службами, ланками, відділами й посадами і т.п.) [10]. Науковці С. Сісайс та Дж. Бімберг трактують організаційний механізм, як заходи відносно накопичення та впровадження нових підходів здійснення базових складових функціонування організації, а саме контролю, обліку, побудови стратегії та підтримки інноваційного процесу діяльності [12]. Виходячи з цих тверджень організаційний механізм можна трактувати, як певний набір взаємопов'язаних управлінських факторів, що спрямовані на забезпечення цілісного функціонування всіх елементів певного об'єкту.

Сукупність вищезазначених механізмів утворюють сукупний, взаємодоповнюючий механізм, а саме організаційно – економічний. Надалі слід розглянути класичні трактування науковців стосовно визначення категорії організаційно – економічного механізму, так Ю. Лисенко дає таке визначення поняття: «організаційно-економічний механізм – це система формування цілей і стимулів, що дозволяють перетворити у процесі трудової діяльності рух (динаміку) матеріальних і духовних потреб членів суспільства на рух засобів виробництва і його кінцевих результатів, спрямованих на задоволення платоспроможного попиту споживачів [4]». Однак, Л. Абалкін вважає, що основу організаційно-економічного механізму складають організаційно-економічні відносини, що формують у процесі оптимізації суспільної праці, відносин обміну діяльністю і відносин управління [1]. Іншої думки притримується О.Р. Сватюк, який вважає, що організаційно – економічний механізм, це є інтегрованою системою, яка включає мету, функції, завдання й методи управління, за допомогою яких забезпечується досягнення кінцевих цілей (результатів) [9]. Проаналізувавши твердження науковців можна констатувати і надати своє визначення поняттю організаційно – економічний механізм, а саме це імплементація та управління обґрунтованими заходами та методами регулювання економічних процесів, які цілісно організовані для досягнення відповідного результату.

Вдаючись в деталі, а саме визначення сутності поняття організаційно – економічного механізму системи недержавного пенсійного забезпечення, слід відзначити комплексний характер відповідної категорії. Відповідна категорія для системи недержавного пенсійного забезпечення визначає комплекс:

- принципів та методів побудови системи недержавного пенсійного забезпечення;
- визначення основних функцій покладених на систему недержавного пенсійного забезпечення;
- категоріально-понятійне забезпечення складових системи недержавного пенсійного забезпечення.

Відповідно до покладених функцій на систему недержавного пенсійного забезпечення та із врахуванням правових норм, можна визначити такі принципи діяльності системи НПЗ, а саме:

- принцип законодавчого визначення умов недержавного пенсійного забезпечення;
- принцип зацікавленості фізичних осіб у недержавному пенсійному забезпеченні;
- принцип добровільності створення пенсійних фондів юридичними та фізичними особами, об'єднаннями фізичних осіб та об'єднаннями юридичних осіб;
- принцип добровільної участі фізичних осіб у системі недержавного пенсійного забезпечення та вибору виду пенсійної виплати, крім випадків, передбачених цим Законом;
- принцип добровільності прийняття роботодавцем рішення про здійснення пенсійних внесків на користь своїх працівників до системи недержавного пенсійного забезпечення;
- принцип рівноправності всіх учасників пенсійного фонду, які беруть участь в одній пенсійній схемі;
- принцип розмежування та відокремлення активів пенсійного фонду від активів його засновників і роботодавців-платників пенсійного фонду, адміністратора, компаній з управління активами, страхових організацій з метою унеможливлення банкрутства пенсійного фонду;
- принцип визначення розміру пенсійної виплати залежно від суми пенсійних коштів, облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду або застрахованої особи;
- принцип гарантування фізичним особам реалізації їх законних прав;
- принцип цільового та ефективного використання пенсійних коштів [2].

Комплекс принципів функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення повинен чітко відповідати покладеним на відповідну систему завданням. Комплекс завдань системи недержавного пенсійного забезпечення не є вичерпним та повинен постійно удосконалюватись. Відповідно до цього серед основних завдань системи недержавного пенсійного забезпечення можна виділити:

1. Реформування та внесення інноваційної складової у систему соціального забезпечення. У цьому світлі система недержавного пенсійного забезпечення є свого роду каталізатором покращення функціонування системи соціального захисту. Завдяки своїй гнучкості, динамічності система постійно готова до змін та може забезпечувати всебічний інноваційний розвиток соціального забезпечення.

2. Формування багатовимірності структури соціального забезпечення. Тобто система недержавного забезпечення виступає альтернативним сегментом соціального забезпечення в цілому. Відповідне завдання системи недержавного пенсійного забезпечення, як результат диверсифікує структуру соціального забезпечення та створює більш досконалу економічну модель соціального захисту.

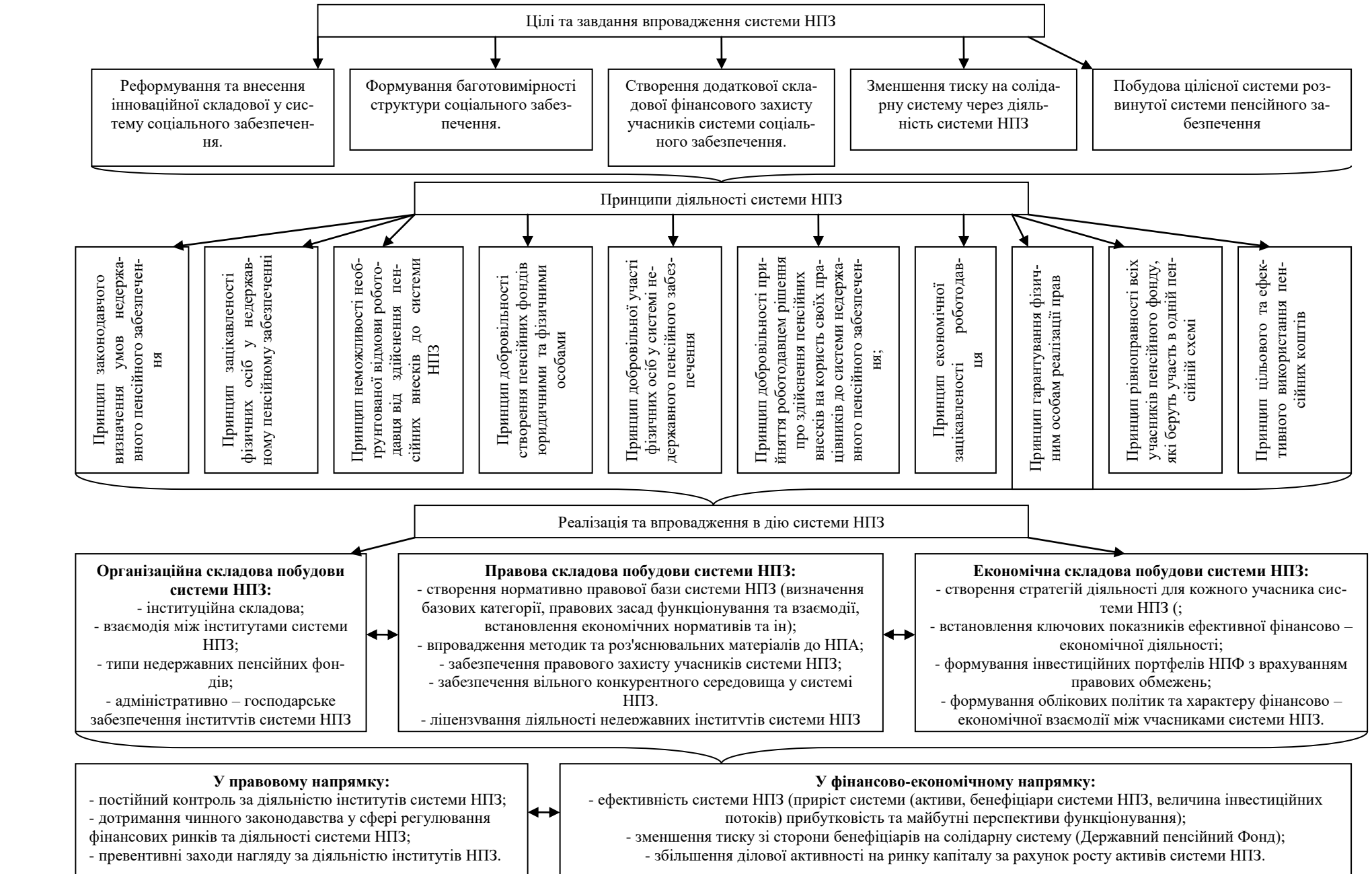

Рисунок 1 – Структура впровадження організаційно – економічного механізму системи НПЗ

Джерело: узагальнено автором на основі [2]

3. Створення додаткової складової фінансового захисту учасників системи соціального забезпечення. Передбачає додаткові фінансово-економічні блага для учасників системи недержавного пенсійного забезпечення, окрім вигод які вони отримують від системи державного забезпечення.

4. Побудови цілісної системи. Цілісність відповідної системи повинна характеризуватись насамперед чітким економіко-правовим регулюванням, довірою населення та недопущенні значного впливу несприятливих умов на функціонування системи, крім цього цілісність системи повинна відображатись у злагодженості роботи на всіх ланках функціонування системи від правового забезпечення до управління фінансовими потоками у системі недержавного пенсійного забезпечення.

Реалізація та впровадження в дію системи НПЗ являє собою доволі трудомісткий та комплексний процес. Із включенням в нього:

- організаційної складової побудови системи НПЗ – характеризує базовий комплекс побудови інститутів системи НПЗ, їх організаційної складової та порядку забезпечення функціонування на господарському рівні;

- правова складова побудови системи НПЗ – являє собою комплекс заходів правового характеру, який визначає правове поле, характер діяльності системи НПЗ трактоване у відповідних нормативно правових актах;

- економічна складова побудови системи НПЗ – передбачає становлення система з метою економічної обґрунтованості та доцільності і передбачає відповідний комплекс заходів для здійснення поставленого завдання відносно побудови системи, що включає в себе заходи побудови стратегій діяльності інститутами системи НПЗ, встановлення показників ефективності, формування облікових політик задля функціонування та обліку господарської діяльності інститутів системи НПЗ.

Результат безпосереднього функціонування системи НПЗ відображається у економічних та правових напрямках, які взаємодоповнюються. Оскільки саме у правовому напрямку регулюється та здійснюється нагляд за системою НПЗ, яка в свою чергу за умов дотримання норм та відповідності правовим засадам функціонування відображає певний результат діяльності. Відповідний результат характеризується приростом активів системи, посилення її позицій у системі пенсійного забезпечення, тобто переміщення позицій із солідарної системи до системи НПЗ. На виконання вказаного будь-якого організаційно-економічного механізму, необхідна ідентифікація функцій відповідної системи. Оскільки вищезгадані, як і принципи і завдання діяльності системи неможливі без окреслення основних функцій. Виходячи із завдань системи недержавного пенсійного забезпечення її функції можна окреслити наступним чином:

- доповнююча функція. Передбачає доповнення фінансових потоків для бенефіціарів системи

пенсійного забезпечення до загальної системи державного пенсійного забезпечення;

- розподільна функція. Вкладає в себе зміст розподілу фінансових потоків у системі недержавного пенсійного забезпечення ефективними шляхами;

- стимулююча функція. Зазначає складову до створення стимулу участі громадян держави до участі у системі недержавного пенсійного забезпечення;

- захисна функція. Відображається у максимальному захисті фінансових благ учасників системи недержавного пенсійного забезпечення та недопущенні, зменшенні впливу негативних факторів на процеси отримання відповідних благ бенефіціарами системи недержавного пенсійного забезпечення.

Комплекс відповідних функцій приводить в дію та забезпечує імплементацію організаційно – економічного механізму на стадії становлення та функціонування системи НПЗ. Перелік функцій системи недержавного пенсійного забезпечення не є обмеженим та може доповнюватись у відповідності до степені розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення, її інтегрованості у складові соціального захисту держави та її місце у фінансово-економічному секторі держави загалом. Ефективне здійснення вищевказаних функцій системи із дотриманням визначених принципів та завдань, структури побудови є не тільки базисом впровадження організаційно-економічного механізму системи недержавного пенсійного забезпечення, але й відображення характеристики ефективності системи загалом.

ВИСНОВКИ. Вітчизняна система недержавного пенсійного забезпечення в Україні в умовах сьогодення не відображає позитивних тенденцій, активи системи недержавного пенсійного забезпечення протягом доволі довго часу функціонування складають невагому частку у загальній системі пенсійного забезпечення. Іноземна практика побудови пенсійних систем вказує на домінуюче становище саме недержавного пенсійного забезпечення, натомість державний рівень системи пенсійного забезпечення слугує свого роду, як базово – мінімальний рівень забезпечення соціальних гарантій. Побудова будь – якої системи передбачає застосування організаційно – економічного механізму, який має доволі складну структуру та формується за визначених цілей із встановленими принципами та впровадженням певними складовими такими, як організаційна, правова та економічна складова. Результатом забезпечення організаційно – економічного механізму системи недержавного пенсійного забезпечення являється дієва функціональна основа, як економічних так і правових процесів, які визначають та регламентують діяльність системи недержавного пенсійного забезпечення задля отримання позитивних результатів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абалкин Л.И. Что такое хозяйственный механизм? – М.: Мысль, 1990. – 75 с.
2. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. – К.: "Олан", 2004. – С. 243–248.
3. Гайдучий П.І. Інвестиційний клімат в Україні. – К.: Нора-друк, 2002. – С. 77–78.
4. Лисенко Ю., Егоров П. Организационно-экономический механизм управления предприятием // Экономика Украины. – 1997. – № 1. – С. 86–87.
5. Панфилов А.С. Системный подход в организации управления предприятием // Монография – М.: Знание, 1989. – 64 с.
6. Підсумки розвитку ринків небанківських фінансових послуг України [Електронний ресурс]/ НКРРФПУ. – Електрон. дан. (1 файл). – 2015. – Режим доступу: nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/KonsolidovOgl/Ogled%202012.pdf – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
7. Поленчук В.М., Наумов О.Б. Економічний механізм розвитку підприємств у історичному довіді ринкових трансформацій // Економічні інновації: зб. наук. праць. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2011. – Випуск 45. – С. 189–199.
8. Постанова КМУ №67 – «Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2015 рік» від 25 лютого 2015 р. / Кабінет Міністрів України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2015. – 1 с.
9. Сватюк О.Р. Основні елементи організаційного та економічного механізму корпоративного управління акціонерними товариствами // Журн. Економіка і організація управління. – К., 2014. – Вип. № 3–4, 2014. – С. 234–242.
10. Школьник О.О. Організаційно-економічні механізми управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств: монографія. – Умань: Видавництво Уманського державного аграрного університету, 2007. – 308 с.
11. Directorate General For Internal Policies. Pension systems in the EU – contingent liabilities and assets in the public and private sector. IP/A/ECON/ST/2010-26, October 2011, Budapest, p.142, ISBN: 978 – 92 – 823 – 3624 – 3
12. Seleshi Sisaye, Jacob G. Birnberg. An Organizational Learning Approach to Process Innovations: The Extent and Scope of Diffusion and Adoption in Management Accounting Systems. Studies in managerial and financial accounting – Volume 24, Emerald Group Publishing Limited, 2012, p.139, ISBN: 978 – 1 – 78052 – 734 – 5
13. Robert Holzmann. Global Pension Systems and Their Reform Worldwide Drivers, Trends, and Challenges. Social protection and Labour – Discussion paper, No.1213, May 2012, The World Bank, p. 25

ORGANIZATIONAL - ECONOMIC MECHANISM OF THE NON-STATE PENSION SYSTEM

I. Fedun

Kyiv National Trade and economic University
vul. Kioto, 19, Kyiv, 02156, Ukraine. E - mail: fil2604@ukr.net

V. Pavliv

University of economy and right «KROK»
vul. Lagerna, 30-32, Kyiv, 03113, Ukraine. E - mail: vpavliv@gmail.com

Purpose. The third level of Ukrainian pension system starting from 2003, when the legal basis was applied, has not performed well and the results are very poor in comparison with foreign pension systems. One of the non-state pension system's key problems is in its functional basis. This basis are mainly depicted and recognized as organizational-economic mechanism, in which are toughly connected the steps of effective improving the system in legal, economical and organizational sides. **Methodology.** Current overview accumulated the numerous definitions of the economical and organizational basis meanings and given the own one, moreover also it was built the structure of non-pension system organizational-economic mechanism implementation. Reached results were received after the use of research empirical methods and scientific literature overview. **Results.** The current article depicts and determines main category definition of non – governmental pension system "organizational-economic mechanism" and adding to this the new, terminology of which are presented. Also it were depicted and analyzed the main components of non-governmental pension system organizational-economic mechanism, which supply and support the adequate work of all necessary mechanism parts; economic, legal and organizational part, moreover we determined the basic principles of system charging and further carrying functionality, pointed attention on main tasks, which is faced towards the system and strongly correlate with stated aims for of non-governmental pension system and also highlighted the main functions of the system, which are also in thought connection between aims and principles of the system. **Originality.** The recognition and detailed overview of organizational-economic mechanism for non-state pension system has never met before in scientific literature, moreover the depiction of key principles and system tasks with analyzed functions of non-state pension systems bring the new ideas in improving it. **Practical value.** From the side of practical use the overview could be easily used for non-state pension systems progress and development planning as the article shows how the system basis should be built and what components should it include for effective realization of its tasks, the scientific literature has the new definition of organizational-economic mechanism for non-state pension system. References 13, tables 1, figures 1

Key words: organizational-economic mechanism, non-governmental pension system, principles of activity, functions of non-governmental pension system, economical part.

REFERENCES

1. Abalkin, L.I. (1990), *Chto takoye khozaistvennyiye mekhanizm?* [What is economic mechanism?], Idea, Moscow, Russia.
2. Boyko, M.D. (2004), *Pravo socialnogo zabezpechennya v Ukraini* [Right for public welfare of Ukraine], "Olan", Kyiv, Ukraine.
3. Gaidutskiy, P.I. (2002), *Investytsiyniy klimat v Ukraini* [An investment climate in Ukraine], Nora-druk, Kyiv, Ukraine.
4. Lysenko, U. (1997), "Organizationally-economic mechanism of management by an enterprise", *Economy of Ukraine Journal*, vol.1, no.1, pp.86–87.
5. Panfilov, A.S. (1989), *Sytemnyi podhod v organizatsiyi upravleniya predpriyatiyem* [Approach of the systems in organization of management by an enterprise], Znaniye, Moscow, Russia.
6. National Commision of Regulation of Financial Services Market (2015), *Results of development of markets of unbank financial services of Ukraine*, available at: nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/KonsolidovOgl/Oglyad%202012.pdf (accessed at April 12, 2016).
7. Polenchuk, V.M. (2011), "An economic mechanism of development of enterprises is in historical experience of market transformations", *Economical innovations monography*, vol.45, pp.189–199.
8. Regaltion No.67 (2015), *Pro zatverdzennya budgetu Pensiynogo fondu Ukrainy na 2015 rik* [About claim of budget of pension fund of Ukraine on 2015], Parliament publishing house, Kyiv, Ukraine.
9. Svatiuk, O.R. (2014), "Basic elements of organizational and economic mechanism of corporate management joint-stock companies", *Economic and Organization journal*, vol.3-4, no.1, pp.234–242.
10. Shkolnyi, O.O. (2007), "Organizationally-economic mechanisms of management competitiveness of agrarian enterprises", *Publishing House of the Uman state agar university*, Vol. 1, pp. 308.
11. Directorate General For Internal Policies (2011), "Pension systems in the EU – contingent liabilities and assets in the public and private sector", ISBN: 978–92–823–3624–3, IP/A/ECON/ST/2010-26, pp.142.
12. Sisaye, S., Birnberg, J. G. (2012), "An Organizational Learning Approach to Process Innovations: The Extent and Scope of Diffusion and Adoption in Management Accounting Systems", *Studies in managerial and financial accounting*, vol. 24, no.1, pp. 139.
13. Holzmann, R. (2012), "Global Pension Systems and Their Reform Worldwide Drivers, Trends, and Challenges", *Social protection and Labour – Discussion paper*, no.1213, pp. 25.

Стаття надійшла 25.07.2016.